

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto K 4.— za pol leta „ 2.— za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. List se pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri gospodu Novak-u na velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 15 h, dvakrat 25 h, trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo do srede opoldne.

Štev. 27.

V Mariboru, dne 5. julija 1900.

Tečaj XXXIV.

Slovenski narodni ponos.

XI.

»Jaz sem Slovan z dušo, s telom, to priznavam svetu celom!« Tako radi pevamo, in ponos nam širi srcé, kadar se nam mogočni akordi te slovanske pesmi vlivajo v dušo; a ne le pevajoče, ampak vedno nas naj napolnjuje čvrsti slovanski ponos, vedno naj vsak izmed nas tudi čuti, da je Slovan. Kakor se n. pr. s ponosom zavedaš, da si kristjan (če kristjanstvo razumevaš), da si poštenjak, ki nimaš na vesti niti najmanjše krivice, da si vesten oče svojih otrok, da si za vso župnijo vzgleden mladenič, tako naj ti je tudi do smrti zvest mogočen ponos, da si Slovan.

»Slovan« za vsakega izmed nas ni le beseda, toliko vredna kakor na pr. Francoz, Šved, ampak nje vsebina je velikanskega pomena. Daj si to v kratkem razložiti!

Ti si ud družine; oče, mati, sestra in ti, vsi čutite, da spadate drug k drugemu, da v človeški družbi skupaj tvarjate neko majhno celoto, v kateri skrbite vsak za blaginjo drugega, varujete vsak čast svojega sodruga, in vsakega pojedinca izmed vas navdaja ponos, če vaša celota, t. j. družina, v dobrem napreduje in se pred svetom spoštuje.

Vaša družina, ki sestaja, kakor smo rekli, iz štirih ljudij, pa je zopet člen večje skupščine, namreč rodbine ali zlahte, ki jo družijo, dasi nekoliko rahleje, vendar še vedno dovolj trdne rodne vezi; in tudi zlahta čuti skupnost, se med seboj podpira in varuje

in je ponosna, če se je jeden njenih udov odlikoval, pa se zopet čuti osramočeno, če se je zoper čast pregrešil. Samo od sebe se razume, da udje družine kakor rodbine govorijo jeden in isti jezik; vendar se ta-le v raznih krajih suče nekoliko drugače.

Tiste rodbine, ki so si po jeziku najbližje, pa se zopet nekamo družijo tesneje in tvarjajo celoto, namreč narod, ki tudi svojo skupnost čuti, dasi se tudi s sosednimi rodbinami izven sebe še prav dobro razumeva; tako so nastali na pr. slovenski, srbohrvatski, bulgarski, ruski, poljski, češki in lužičkosrbski narod. Vsak izmed njih varuje svojo narodno čast, skrbi za skupni ali takozvani narodni imetek, se skupno raduje in skupno žaluje.

Vendar se zraven tega vsak posamezni člen naroda še zanima tudi za blaginjo in gorje sorodnega naroda, da, celo vsakega nje pojedinca, približno kakor da bi ta bil ud naroda njegovega. Skupščina, sestajajoča iz poprej imenovanih narodov zove se slovansko pleme. Narodi tega plemena so po krvi in jeziku med seboj bolj sorodni nego z vsakim katerikoli narodom izven njega; nekateri si stoje tako blizu, da jih še prav razločevati ni mogoče, kakor na pr. Slovence in Srbohrvate, ali Srbohrvate in Bulgare; saj se ne ve, kam bi se Kajkavci, ki vežejo prva dva naroda, in Slovani, govoreči macedonsko narečje, ki veže zadnja dva, naj djali, ali k Srbohrvatom ali k Bulgarom. Toliko le za primer.

Slovenski narodi pa se svoje skupnosti, hvala Bogu, tudi posebno močno zavedajo; oni čutijo med seboj tako tesno sorodstvo,

da se slovansko pleme raje smatra le za narod, narodi pa imajo za oddelke, ki govore le razna narečja jednega in istega jezika. Med slovanskimi narodi vlada v resnici bratska ljubezen, ki ni pena, ki se, kadar treba, tudi kaže v dejanju. To nikakor ni prikazen, ki se pri drugih plemenih razumeva sama od sebe. Angleži in nizozemski Buri sta naroda istega, namreč germanskega plemena; ali kako so se mesarili in se skušajo pokončati še danes? In kateri germanski narod se je zavzel za krivično preganjanega slabjšega brata? Nobeden še niti prsta ni ganil. Seveda nastane, kakor včasih med brati, tudi med slovanskimi narodi tu in tam kako neskladje, ki pa zopet mine in slovanske celokupnosti prav nič ne ruši; pač pa lahko z veseljem konstatiramo, da gojijo slovanski narodi, odkar se je slovanska misel probudila, bratstvo od dne do dne z večjo ljubeznijo, tako da na to bratstvo lahko stavimo najlepše upe za bodočnost.

Slovansko pleme je človeštva zadnji in največji del, čez katerega se razširja naš čut bratske vzajemnosti. Vsak Slovenec ima se torej tudi smatrati Slovana in da mu je to naj vir novega ponosa, hočemo sedaj dokazati.

Drugi slovenski katoliški shod.

Ljubljanski pripravljalni odbor za drugi slovenski katoliški shod pošilja ta-le oklic: Katoliški Slovenci! Minilo bo skoro osem let, odkar se je v Ljubljani sešel prvi slovenski katoliški shod. Komu na slovenski

Listek.

Materina kletev.

Resnična povest. M. T. Savinjski.
(Konec.)

Slonel sem tik vrat. Damen Coupé je stalo nad njimi zapisano z debelimi črkami. Bile so res same žene, gospe in gospodičine v njem.

Vrata so bila poluodprta in le zgoraj zastrta s temnozelenim zastorom. Nisem se zanimal za družbo, še manj za nje pogovore, četudi bi sleherno besedo lahko umel. Kajti, kakor je že navada v železniških kupejih, vsi so govorili na glas.

No kmalu so se utrudili. Le dve, že precej postarni gospe — sodil sem to po glasu — sta živo govorili naprej.

Nehote sem postal pozoren, ko je jedna izmed njih povzela besedo, da pripoveduje o nesreči, ki se je v njeni domovini pripetila nekemu trgovcu Kostniku.

Kostnik — vzdramim se — to ime sem že slišal — ah res, danes je je imenoval ravnatelj v zavodu ter rekel, da je nesrečni oče obeh slepih deklic nek trgovec »Kostnik«. Nehote sem odstopil od vrat ter se postavil k nasprotnemu oknu in napeto poslušal.

»Vi ne verjamete, kako brezsrčni utegnejo biti možje, ako se dajo voditi pred sodkom. Ravnajo brez premisleka — brez srca, tako tudi ta Franc Kostnik! Druge in sebe je pehnil v nesrečo. In zdaj nima več veselega trenutka« reče gospa.

»Kaj pa je bilo z njim — povejte, povejte, bo nama vsaj hitrej čas minul« sili sopotovalka.

Ni se dala dolgo prositi zgovorna starka in začela je:

»Ta trgovec Kostnik prišel je pred kacicami desetimi leti v naše majhno mesto. Mlad in prijazen človek je bil — postrežljiv in pošten — kaj še je treba več?

Sicer je začel s skromno prodajalno, a kmalu je imel vse kupce iz mesta in okolice okolo sebe.

Najbolj zanimivo za meščana — osobito za dekleta je bilo to, da je bil Kostnik še samec. Le neka priletna žena — Kostnikova Lena — tako so jo imenovali, mu je stregla, opravljala gospodinjstvo. Pravili so, da je daljna sorodnica njegove matere.

A zvedelo se je sčasoma, da si išče novi trgovec družico za življenje. Nemara si bo izbral katero domačo cvetko — upale so matere, saj ni bilo slišati, da ima kje nevesto.

Kar se že vedno godi v takih slučajih: ugibalo, sodilo, obrekovalo in opravljalo se

je mnogo. Mamice so stikale glave, in da je bil trgovec Franc s katero Tinko ali Anko prijaznejši kakor s vsemi drugimi — in če tudi ni bil — brž je bil skovan sklep. Glejte, ta je prava! Tinko bo vzela.

Da vam povem, jaz imam v tej stvari dobre oči. Koj, ko je prišel Kostnik k nam, rekla sem: »Ribarjeva Minka bo njegova nevesta in nobena druga.«

Veste, ta Minka je bila cvet našega mesta. Ljubeznjiva, krotka in pohlevna deklica — a tudi delavna in pridna — gospodinja skoz in skoz. Mati njena, vdova po gostilničarju Ribarju, je vodila sama gostilno, dočim je deklica imela na skrbi vse drugo gospodarstvo. In imeli so ga veliko. Bili so precej premožni.

To Minko torej si je izvolil trgovec Kostnik za svojo nevesto.

Jaz sem — seve — že vedela prej, da bode prišlo tako. Saj sta bila kakor ustvarjena drug za drugega. Oba velika, mlada in lepa — on izboren trgovec, ona pridna gospodinja — in rečem vam, vsi smo se veselili novega para.

Vse je zavidalo nevesto Minko, vse čestitalo ženinu Kostniku. In ljudje so trdili, da se zelo ljubita. Ž njim, s Kostnikom namreč nisem govorila o tej zadevi, — pač pa nekoč z Minko.

zemlji ni znano, kako važen, kako potreben, kako koristen je bil ta shod? V nejasnost tedenj razmer je posvetil z lučjo neminljivih katoliških načel, boječim je vžgal pogum, neodločnim je pokazal pravo pot, in katoličane je združil s trdno vezjo.

Veselo je vskliko novo življenje pod vplivom prvega slovenskega katoliškega shoda. Požrtvovalni domoljubi so se z vnetim srcem posvetili delu katoliške omike. Vzcveteli so novi družabni organizmi v duševni in gmotni prospeh našega ljudstva.

Pa nove nevarnosti kličejo k novemu delu. Koliko se je izpremenilo od prvega slov. katol. shoda! Nevarnosti, ki smo jih prej slutili, stojé pred nami odkrito, jasno, izzivajoče nas na ponovljeno delo.

Liberalstvo je stopilo iz megle nejasnosti in se je razvilo v radikalno protiversko stranko, ki v boju zoper cerkev ne išče več nobene krinke, ampak se druži očitno z vsemi, ki izpodkopujejo krščanstvo. Nasproti si stojita samo še katoliška cerkev in očitno brezversstvo. Kar je vmes, ne more ostati brez barve, stopiti mora na desno ali na levo.

Ali ni protikatoliško gibanje privedlo do uničujočega boja med narodi, v katerem mora močnejši pokončati slabejšega, do boja, v katerem naš narod slovenski mora propasti, ako se ne poživé večna načela pravičnosti, katerih poklicana varihnja je katoliška cerkev?

Ali ni liberalizem med stanovi vnel onega brezobzirnega, neusmiljenega bojevanja za obstanek, v katerem je brez brambe gospodarsko slabjši, onega boja, v katerem mora shirati slovensko narodno gospodarstvo, ako se ob zadnji uri ne zatečemo k načelom krščanske pravičnosti in jim v javnosti pomoremo do zmage?

Za to tako naporno kot zaslužno delovanje pa je treba združiti vse dobro misleče Slovence, utrditi naše bojne vrste, treba je oživiti med nami složnega duha celokupnosti, kateri je vedno priklil iz katoliških idej, karkoli so prodrle v javnosti.

Človeštvo ob koncu XIX. stoletja, ki je tako bogato najrazličnejših iznajdb in izumov, ne more se veseliti svojega napredka, ako mu je razum otrovan z verskim dvomom, ako mu je srce omrzelo do najvišjih blagrov, ako propadajo celi slojevi, ako v javnosti večni zakoni pravice in ljubezni nimajo veljave. Veliki, bogati, nadarjeni narodi, stoječi na vrhuncu materialne kulture, so propadli, ko so zabredli v oni tok brezverskega mišljenja, v katerega tira nas protikatoliška agitacija.

Neovirano gospodstvo materialnih sil, svobodno nasilje nenravnih načel, očitno za-

ničevanje katoliških nauk — ti so vzroki, ki ovirajo naš napredek.

Zato pa ljudstva povzdigujejo svoje poglede k luči resnice in pravice, ki jim sije iz neminljivih božanstvenih nauk katoliške vere.

Katoliški Slovenci! V velikem, važnem času živimo. Zasijala je doba, ki hoče iz razvalin sezidati novo stajbo krščanske omike.

Katoliška zavest se vzbuja, krepi in raste, in srečnejši narodi, nego smo mi, vidijo v njej poroštvo boljše bodočnosti.

Tudi mi, katoliški Slovenci, ne smemo zaostati. Ona vera, ki jo je Odrešenik sveta prinesel na svet, ima zdravilo tudi za naše rane, ima moč, ki bo utrdila tudi našo slabost.

Ob meji dveh stoletij, izučeni po bridkih izkušnjah, v slutnji prihodnjih viharjev, kličemo Vas torej, katoliški slovenski bratje, na »drugi slovenski katoliški shod«, kateri bo zboroval v Ljubljani drugi teden meseca kimovca tega leta. Natančnejša določila se v kratkem objavijo.

Osrednji pripravljalni odbor je skoro dovršil svoja dela. Sklepi, ki se bodo predložili katoliškemu shodu v potrjenje, obsegajo obširen lep program za složno skupno delovanje vseh slovenskih stanov. Razposlali se bodo naslednje dni v presojo krajevnim pripravljalnim odborom po vseh delih slovenske domovine.

Učenjak in duhovnik, kmet in delavec, trgovec in obrtnik bodo na tem shodu videli, kako se dá skupno in vspešno v lepi slogi delovati za ljudstvo v duhu katoliških načel.

Ob tej slovesni priliki torej, ko se bo ves slovenski narod poklonil in posvetil Zveličarju sveta, ob tem kulturno važnem trenutku, ko si bomo sestavili navodila za delovanje in bojevanje dvajsetega stoletja, na ta odločilni dan prihité v belo Ljubljano zastopniki vseh slovenskih stanov in krajev, da združeni pod vodstvom svojih škofov, zjediniti po načelih in po težnjah, zborujemo Bogu v čast, narodu pa v prid in rast!

Zastava sv. križa naj mogočno vsplapola nad nami! Ime Zveličarjevo naj glasno zažri po slovenski zemlji! Njegovo presveto Srce izlij nad naš narod duha milosti, pravice in ljubezni!

V Ljubljani, na praznik presvetega Srca Jezusovega l. 1900.

Politični ogled.

Državni zbor spi, a med tem deluje ministerstvo pridno s § 14, s katerim si do-

voljuje vse denarne potrebščine. Cesar je zopet sam določil, koliko naj Avstrija in koliko Ogerska doprinaša k skupnim državnim stroškom. Od državnega zbora sklenjeni načrt zakona, po katerem bi bili zastavni listi deželnih kreditnih zavodov in hranilnic prosti rentnega davka, ni dobil najvišjega potrjenja.

Nemški posredovalni jezik nam hočejo vsiliti Nemci. To pa zategadelj, da bi njih sinovi tudi med drugimi narodi lahko dobivali kruh, ne da bi se jim trebalo drugega jezika učiti, in pa, to je skrivni namen, da bi bil tem hitreje pripravljen Prusiji most do morja slovanskega, do sinje Adrije. Vsi nenemški narodi so seveda odločno proti tej drzni zahtevi Nemcev. Slovenci pa odgovorimo na to zahtevo s tem, da damo švabsčini povsodi slovo. Proč z nemškim uradovanjem, proč z nemškimi napisi in pečati, Slovenec piši in govori le slovenski!

V Gradcu bodo priredila katoliška društva povodom 70. cesarjevega rojstnega dne veliko slavnost. Namestnik je prevzel pokroviteljstvo. Prireditelji slavnosti hočejo tudi sodelovanje vojaške godbe, ki je liberalnim in nacionalnim Gradčanom trn v peti.

Na Ogerskem so s 1. julijem odpravili kolek od lepakov, oglasov in koledarjev. V tostranski državni polovici so odpravili kolek od lepakov, in oglasov že v 70. letih, časniški kolek pa lani. Na Ogrskem je bil časniški kolek že več časa odpravljen.

Srbski narod je zares pomilovanja vreden zaradi svojih vladarjev. Med kraljem Aleksandrom in pravoslavnim nadškofom (metropolitom) Inokentijem je nastal razpor. Ministerski predsednik Gjurdjevič je v nekem lizunskem govoru omenil, da je sv. Jurij ubil samo enega zmaja, Aleksander pa že tri, zato zasluži trikrat večje čaščenje, in res srbski narod ga že sedaj časti kakor svetnika. To se je kralju zelo dopalo in dal se je imenovati od lizunov svetega. A metropolitu je bilo preveč take komedije in je pri kralju ugovarjal. Vsled tega sedaj grozna zamera. Razkralj Milan pa, ki se zadnji čas dela neki jako pobožnega, pa v tem slučaju stoji ob strani metropolita in mu izkazuje neomejeno spoštovanje in udanost. Vse je gnjilo!

Iz Rumunije se morajo izseljevati judje. Vlada jih sicer ne sili, a ljudska nevolja proti judom je tam velika, in vladi ta nevolja ljudska ni neljuba. Da bi se le krivonosci k nam v Avstrijo ne priselili!

V italijanski zbornici se je dosegla sprava med večino in manjšino. Volil se je

Prišla je bila k meni na vrt po zeljne sadike, in jaz sem jo podražila: »Minica, torej možila se boš?« Tikala sem jo, ker je bila naša druga sosedka. — In zarudela je, da je bila videti kakor zlahtna roža — in prikimala.

Jaz pa sem se šalila z njo in ji nagajala še dalje — in bogsigavedi zakaj sem ji še rekla pred odhodom: »Minica, zdi se mi, da ga imaš preveč rada. Glej, možje so včasih omahljivi, in Kostnika še niti leto dni ne poznaš! Kolikokrat se je že kje zaroka razdrila. Tudi meni se je tako zgodilo za mladih mojih let.«

Nikoli ne zabim, kako me je pogledalo njeno temno oko, tako plameneče, tako polno očitanja, kakor bi hotelo reči: »Kaj pa Vi veste, Vi mojega ženina premalo poznate!

Vso neizmerno ljubezen, vse zaupanje do njega, ki mu je bila zaročena, — povedal je njen pogled; — a zinila ni, niti besedice ne na to!

Pobrala je svoje sadike in odhitela kakor plaha srna preko vrta.

Gledala sem dolgo za njo — ko je že ni bilo nikjer več videti. Skoro mi je bilo žal do tega, kar sem djala. Nemara sem užalila rahločutno dekletce. A kljubu temu me je nekaka negotova slutnja navdajala, da sem imela prav — in hoté-nehote — dvojiti sem

začela, ali bode Minka srečna s trgovcem Kostnikom.

Premehka je — on pa nagel in vihrav — in — no — le poslušajte, kako je prišlo potem dalje.

Dočim so se vsi, smelo rečem, vsi pošteti prebivalci našega mesteca veselili nove zaroke — bila je nevoljna le trgovčeva strežnica Lenka. Bala se je, da je mlada gospa ne bode marala, da bo šla od hiše — sploh ni mogla že od nekaj ne trpeti, da bi si pridobil kedo Kostnikovo prijateljstvo in pa ljubezen. Ljubosumna je bila, povrh še hudobna — vsaj meni se je taka dozdevala — in jaz imam dobre oči.

V cerkvi je zraven mene v klopi sedela, ko so prvič oznanili novi par. Videla sem, kako je z jeznim pogledom švignila preko tja — na levo stran, kjer je navadno bila Minka — a danes je ondi ni bilo.

Mene je nevolja popadla. Lenka se je zlovoljno nasmehnila — in ko je zapustila cerkev, sem jo pogledala v obraz. Bilo je nekaj hudobno zadovoljnega v njem — in mene se je polastil nekakov nemir — najraje bi šla za njo iz cerkve, in ji rekla: »Lenka, pustite zaročenca pri miru — ne kalite jima sreče!« A premislila sem si; kaj me skrbijo tuje zadeve!

Pri Ribarjevih so vse pripravili za dobro nevesto. Krasno pohištvo je dobila, da so ga s šestimi vozovi komaj zapeljali tja v stanovanje, ki ga je bil ženin določil in najel. Minkina mati je vse razpostavljala in okusno uredila. Dva dni še manjka do poroke. Vse jo pričakuje z veseljem.

Bilo je v soboto okoli 4. ure popoldan. Namenili so obhajati imenitno južino, Minka si je to izprosila ter povabila vse svoje prijateljice, da se od njih poslovijo. Nevesta se je opravila v lepo rožnato obleko, bila je videti kakor angelj.

Kar nekdo hlastno potrka. V sobo stopi ženin Franc, ves razburjen — in nekaka ošabnost mu je bila začrtana na obrazu.

»Kje je Minka?« vpraša srdito, dasitudi je deklica že stala pred njim.

»Minka, povej mi resnico! Ali je res, da imaš napravljene zobe? Hitro povej!«

Deklica obledi. Tiho reče: »Seveda je res! Ali tega nisi vedel France? Ali ti ni nikdo povedal, kako grozovito bolezen sem imela pred petimi leti?« pristavi z negotovim glasom.

Hostnik ne odgovori besedice! Zravna se, kakor bi kdo užalil njegov ponos — potegne zaročni prstan z mezinca, zlat je bil z rudečim zlahtnim kamnom — mrzlo pogleda na mater, ki je ravno prihitela iz druge

nov predsednik Villa, ki uživa tudi pri opoziciji naklonjenost.

Vojska v Južni Afriki. Nihče se sedaj ne zanima mnogo za južnoafriško vojsko, ker je vse pozorno na vznemirljive dogodke na Kitajskem. Sicer pa se vojska v Južni Afriki ni prenehala. Večje bitke ni bilo, skoro vsaki dan pa se naznanjajo manjše praske, pri katerih so enkrat Buri, drugikrat zopet Angleži natepeni. Dne 26. junija je bila bitka pri Lindleyu, Buri so napadli vrsto angleških voz, in so jih Angleži z veliko silo rešili.

Vojska na Kitajskem. Tientsin je osvobojen in tuji rešeni. Čuje se, da so čete veselih došle še tudi v Peking, vendar še vest ni potrjena. Tujcem v Pekingu se godi slabo. Vest, da je bil nemški poslanik v Pekingu 18. junija umorjen, se potrjuje, čeravno se je prej odločno zanikala. Poslanika so napadli kitajski vojaki in bokserji, ko je jezdil s svojimi služabniki iz poslaništva. Potegnili so ga s konja in umorili. Tudi njegovo služabništvo kitajskega rodu so pomorili s sabljami in vrkli trupla v ogenj. Skoro vsa poslaništva so razdejana, le angleško še ne, kamor so prišli tudi drugi poslaniki iskat zavetja. Mnogo tujcev je pomorjenih. Junaško so se obnašali pri pobjah katoliški misijonarji, ki so umirajoče tujce brez strahu za lastno življenje previdevali s svetim poslednjim oljem. V kitajskem cesarskem dvoru pa se je zgodila med tem velevažna sprememba. Princ Tuan se je polastil oseb cesarja in cesarice-vdove ter vso najvišjo oblast združil v svojih rokah.

Dopisi.

Z Dravskega polja. (Več delavcev.) Letos smo postali štajarski Slovenci živahnejši. Imeli smo že celo vrsto volilskih shodov. Skoraj vse shode pa so priredili le poslanci; drugih govornikov bilo je malo ali nič slišati. Radi tega so govori političnega zadržaja, o drugih važnih in prepotrebnih prašanjih, kakor o ljudskem štetju, o zadrugah, o volilni reformi itd. se malo ali sploh nič ne razpravlja. Ko bi se na vsak shod dobilo dveh ali treh govornikov, bi se ustreglo vsem zahtevam, bi prišli shodi do prave veljave. Za to se bode moralo v bodoče skrbeti. Raji manjše shodov; toda govoriti in razpravljati se mora na vsakem shodu, kolikor toliko, o vseh važnejših točkah našega programa. Dosihdob so se pozivljali le poslanci, da prirejajo shode in nastopajo kot govorniki. Če pa se pomisli, da imamo malo število poslancev, da so tudi

sobe, hoteč videti, kaj se je zgodilo — in reče trdo: »Tu imate prstan nazaj. Žene, ki svojih zob nima, jaz nočem!«

Mahoma se obrne in zgine iz sobe.

Minka je drgetala po vsem telesu. Omahnila je nazaj v naročje svoje matere — in se kakor brez zavestno zgrudila na počivalnik, ki je stal tik stene.

»Oj ti ubogo moje dete«, zaplaka mati in poljublja blede ličice Minkino, njene zaprte oči — ter ji boža temne lasce z obraza. Vročje solze ji kapljajo na deklico in ni našla besed, da bi jo tolažila.

Spominjala se je, koliko je prestala za nje boleznimi — pred petimi leti. Zgornja čeljust se je bila Minki vnela in več ko teden dni ni zatisnila očesa vsled groznih bolečin. Bolezen je sicer ponehala, a revni mladenki je izpadlo zgoraj sprednjih pet zob. Na Dunaj so jo dali za mesec dni — in najspretnější zobozdravnik ji je naredil nove umetne zobe.

Vsi so vedeli za to. A nikdo vsled tega deklice ni zasramoval. Le omilovali so jo, ker je toliko pretrpela. Ščasoma se je pozabilo in nikdo ni govoril o tem, da bi deklice ne ožalostil, tudi mati ne. Še slutili niso, da ženin o tej stvari ničesar ne zna; mislili so, da mora vedeti o nesreči, ki je bila vsemu mestu očita — in da le iz rahlo-

ti vsaj nedeljskega počitka potrebni, ker si vsi svoj kruh z delom služijo, bodedo morali naše zahteve nasloviti na politična društva. V prvi vrsti naj ta prirejajo shode in skrbe za govornike. Vsako društvo pozna osebe svojega okoliša, katere bi bile za sodelovanje sposobne; te si naj dobi!

Poslanci se ne bodo odtegovali, se ne morejo odtegovati. Pri vsaki stvari pa je, čim več sodelavcev, tem bolje, tem več bomo v kratkem času dosegli! Rame poslancev so preslabe, da bi nosile pezo cele agitacije; moči naših poslancev so preslabe, da bi se ves narod le na njih opiral, le na njih zanašal. Treba je sodelavcev. Te pa naj iščejo, izbirajo in vežbajo naša politična društva. To tirjamo in to moramo tirjati od vseh naših političnih društev. Nobenemu ne bomo v bodoče več prizanesli. Vsako je poklicano, da deluje za narod, za domovino.

Iz Hoč. (Slomšekovo slavlje.) Dne 17. junija se je pri g. I. Gselmanu v Hočah zbralo precejšnje število navdušenih Slovencev iz različnih krajev, kakor: iz Maribora, Ptuj, Slov. Bistrice, Ribnice na Pohorju, Ruš, Hajdine, Cirkovc, Šentjanža, sv. Martina pri Vurberku, Slivnice in drugod, da bi slovesno obhajali spomin rojstvene obletnice nepozabnega velikana, knezoškofa Ant. Mart. Slomškega. Ob določenem času pozdravi gosp. predsednik »katol. gosp. bralnega društva« vse navzoče, ki so prišli od daleč in blizu, na kar so priljubljeni pevci »vandroveci« zapeli mogočno »Naprej zastava slave«. Po končanem pesmi povzame velečast. gosp. dr. Ant. Medved kot slavnostni govornik besedo, kateri je kazal v svojem navdušenem ter prepričevalnem govoru velike zasluge slavljenega knezoškofa Slomškega, in kako zasluži v vsakem oziru od mladega in starega, od učenega ter preprostega slavljeno biti on, kateri je bil svitla zvezda na slovenskem obnebu. Po končanem govoru, katerega so vsi z največjo pazljivostjo poslušali ter gospodu govorniku burno ploskali in živio klicali, zapeli so pevci Slomšekovo: »Preljubo veselje, oj kje si doma?« Nato je deklamovalo kmečko dekletje Marija Frangež pesem »Slomšku v spomin« — zložil Anton Umek Okiški, — »Njemu na grob«. — Zopet je sledilo petje in nato je s pravo vneto ter povdankom deklamoval domači g. učitelj H. Preindl — Gregorčičevo pesem: »Kmeti hiši«, iz katere bi naj navzoči spoznali, kako je ravno ona bila zibel največjim našim učenjakom, in kako je ravno ona bila pravo ognjišče našega narodnega prebujenja — ter da še taka ostane. Pevci zapojejo »Slovenec sem«,

čutnosti — ker Minko preveč ljubi, ne omeni ničesar. Istotako Minka.

Kako pozno sta se varali!

Še isti večer dal je trdosrčni Kostnik zapeljati vse Minkino pohištvo nazaj ter ji ga v voze postaviti pred hišo.

Vse mesto je videlo sramoto — in ko so ljudje zvedeli, kaj se jim je zgodilo, obsojali so vsi okrutnost ženino. Morda, če bi premislil le en dan, bi tako ne ravnal — a v razkačenosti svoji ni poslušal ne srca, ne pameti — le svojo jezo in vihravost.

Tisti popoldan je namreč dobil anonimno (brez podpisa) pismo. Notri je bilo zapisano: »Vaša nevesta Minka nima niti jednega zoba svojega, ampak same umetne. Le vprašajte!«

Ko to čita vzkipi mlademu možu gnjev in nevolja. Čutil se je prekanjenega in opeharjenega in studili so se mu umetni zobje.

Ne da bi se pomiril — dirja k nevesti — je niti natanko ne povpraša — le smrtno rani in zapusti.

Kdo je pisal omenjeno pismo, uganili smo vsi. Da ga je Lenka poslala prav zadnji trenutek, je bila natančno prevdarila, ker je le tedaj moglo najhuje razljučiti mladega ženina.

Uboga Minka se od tega dne ni več nasmehnila. Kakor smrtno ranjena cvetka

katerega so slavitelji stóje poslušali ter z burnim ploskanjem odobraval. Na to — dasiravno ne več v programu — nastopi še enkrat dekletje Marija Frangež, ter v svojo veliko pohvalo prav izborna deklamuje Slomšekovo pesem: »Čas«, v kateri se slika, da vse pozemeljsko, čast in slava, žalost in tuga, veselje in radost le nekaj časa trpi — le enega — kreposti in čednosti ter dobrih del nam čas odnesti ne more.

Gospod predsednik se zahvali vsem sodelavnikom pri slavlju, ter upa, da si bodo slavitelji to slavnost globoko v srce vsadili in Slomškega-knezoškofa najbolj s tem slavili, če bodo tudi za njim hodili.

Sedaj je sledila prosta zabava, med katero so pevci marsikatero narodno zapeli. — In ko je prišla ura, da smo se ločili, gojil je mnogi srčno željo, da bi še Hoče videle več enakih veselje — a da bi jih pa videlo tudi več Hočanov, kakor tokrat.

Slavnostni prostori so bili okusno ozaljšani, vsled česar gre gosp. I. Gselmanu ter vrlim kmečkim deklicam hvala, da so se toliko trudili. — Pri vhodu je pozdravljala slavitelje med vencami viseč napis: »Dobro došli« — a nad odrom pa je visela med samimi svežimi rožami Slomšekova podoba, katero so tudi obdajale papeževa, cesarjeva in slovenska zastava. — Pod podobo je bil transparenten napis: »Vse za vero, dom, cesarja«, kateri je zlasti zvečer pri vžgani luči čarobno razsvetljeval slavljenčevo podobo. Znad hiše ste pa plapolali dve veliki zastavi: »cesarska in slovenska«. Druge svetilke na prostem so pa kaj lepo nadomestovali razni lampijoni. — Vreme nas je dopoldan nekoliko strašilo — a popoldne pa je svoj obraz zjasnilo — saj je slavlje veljalo možu, katerega naše slovensko ljudstvo skoraj kot svetnika časti. — Dal Bog, da bi se še po slovenski zemlji letos več Slomškovih slavnostij obhajalo v proslavo njegovega stoletnega rojstnega dne.

—r.—

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

Izjava. Povedalo se mi je, da dva slov. lista »Učiteljski Tovariš« in »Slov. Narod« navajata in krivo tolmačita ta-le odstavek iz moje knjige »Jeruzalemsko romanje«: »Najimenitniša in najvišja šola (po našem bi rekli vseučilišče) v Kajri je pri mošeji El-Azhari; pa tu si ne smete misliti velikega poslopja z mnogimi šolskimi sobami, kakor so zdaj

jela je hirati, pljuvati kri — in že za nekaj mesecev so jo pokopali.

Žalosten je bil ta pogreb. Skazati dobri deklici, ki je bila v vsem okraju priljubljena, zadnjo čast, se je kar trlo ljudi.

Za belo krsto je stopala mati, ogrnjena v črno obleko — v nemi žalosti.

Počasi se pomika sprevod po cesti naprej. Ljudje molijo na glas — in zdajci pridejo do trgovčeve prodajalne, mimo hiše onega, ki je imel vso bridkost hčerke, vso nesrečo materino na vesti.

Nehote vse vtihne in pogleda proti Fr. Kostnikovemu stanovanju.

Tudi mati obrne tja svoje oči, vse zarudele od joka. Strese se kakor šiba na vodi — ne more se več premagati — nepopisna bridkost ji jemlje skoro zavest. Povzdigne roko, se zagrozi in glasno zavpije:

»Proklet bodi, nikdar naj ne pride sreča v Tvojo hišo — ti — ti, ki si kriv Minkine smrti!«

Pogrebi postojajo. Vse je zazebló do kosti — vsem za trenutek zastalo srce!

Minko so pokopali. Dve leti za njo je umrla tudi mati. Pred smrtjo se je spravila s Kostnikom in mu vse odpustila.

Kmalu na to se je Kostnik oženil. Vzel je nevesto od daleč nekje — in grozno je

v naših krajih šole največja (in seveda tudi najdražja) poslopja. Omenjena časnika trdita, da sem jaz z navedenimi besedami hotel pokazati svoje s o v r a š t v o do lepih šolskih poslopij in potem posredno seveda tudi do šole sploh. Temu nasproti javljam kot avtentičen tolmač svojih besed in spisov, da z zgorajšnjim citatom nisem hotel in nisem mogel pokazati svojega sovraštva do lepih šolskih poslopij, ker takega sovraštva ne poznam, temveč rad gledam lepe šolske stavbe in jih iz celega srca privoščim učiteljem in učencem. Vsakdo, ki me pozna, tudi vé, da sem jaz prijatelj mladine in šole, nikakor pa sovražnik, in da sem navdušen prijatelj in zagovornik vseh krščansko in narodno mislečih učiteljev.

V Mariboru 4. julija 1900.

Prof. Jos. Zidanšek.

Častna svetinja za 40letno zvesto službovanje prisodila se je gospodu J. Možini, nadučitelju pri Sv. Marku. Častitamo!

Slovenske občine, zasajajte sadna drevesa ob občinskih cestah. Na Češkem se nahajajo občine, katere iz sadja ob cestah toliko skupijo, da vse občinske potrebščine, kakor za šolstvo, za občinsko pisarno, za občinske ubožce, pokrijejo iz dohodkov od sadnih obcestnih nasadov.

Poroka. Jurist g. Vladislav Pegan se je poročil z gospico Reziko Murkovo iz Celja.

Več delavcev! Opozarjamo rodoljube na današnji naš dopis z Dravskega polja, katerega smo sprejeli od moža, velezaslužnega za naš narod.

Proti mrazu so kurili letos mnogi vinogradniki v mrzlih nočeh meseca maja. Poroča se, da je dim dobro uplival in preprečil mraz.

Priporočljiva jabolka. Čeravno je sadno drevje letos lepo cvetelo, vendar je deževno in mrzlo vreme neugodno uplivalo na nadaljni razvoj, in sadja bo le malo. Kljub neprijaznemu vremenu pa so še vendar bogato obložene sledeče vrste jabolk: češki devičnik, angleska zimska zlata parmena, mašanckar, zlati gujderling, cellini in oberdikova rajneta. Te vrste so torej jako priporočljive, ker tudi pri slabih vremenskih razmerah obrodé.

Iz šole. Stalnim učiteljicam v Lembahu je imenovana gospa Marija Godec roj. Fürst. Učiteljica Ida Daut iz Maribora je predstavljena v Voitsberg. Kot učiteljica ročnih del v Voitsberg pride Alojzija Sikora iz Slov. Bistrice.

Ornikovo glasilo. Kakor imajo Stürgkh, Volf, Lemiš, Dipauli, Lueger itd. liste, v katerih oznanjujejo svetu svoje misli in nazore,

nesrečen!« Nato obmolke gospa v železniškem vozu.

»Zakaj je nesrečen?« povpraša sočutno sopotovalka.

»Dobil je dve ljubeznjivi deklici — edini ste — Milka in Anica — in obedve ste od rojstva slepi!«

Ta hip zažvižga, vlak postoji.

»Maribor« zakliče sprevodnik — in kar zdrznil sem se, vse postaje sem preslišal, tako zvesto sem poslušal povest. Saj je bila ključ mojemu vprašanju: »Ali je Bog pravičen?«

Taval sem iz kupeja — in ne vem, kako sem prišel do svojega stanovanja.

Gledal sem le svitile zvezdice, ki so mi glasno pravile: »Bog je pravičen — in ti človek ne sodi — ako ne moreš koj umevati njegovih potov!«

Smešničar.

Dober sklep. Obtoženec (zagovorniku, ki mu je pomagal do oproščenja): »Kaj ne, gospod odvetnik, prihodnjic me bote zopet vi zagovarjali?«

Ona: »Kam bi le položila to-le pismo, da bi ga jutri gotovo našla?«

On: »Vtakni ga v ogledalo, tam ga najdeš najbolj gotovo.«

tako bo ptujski pek Ornik imel odslej za svoje glasilo »Štajerca«. List je pisan v slovenskem jeziku, ker je to jezik Ornikovih starišev in prastarišev. Ornik bo v tem listu s svojim političnim duhom razsvetljeval slovensko ptujsko okolico, kakor razsvetljuje njegov plin nemško ptujsko mesto. Okoličani pa pravijo, da še bodo kljub temu rajši kupovali pri Majdiču in Jurci nego pri Orniku. Oh, to nehvaležno ljudstvo!

Zaplenjenje. Včeraj smo dobili od glavarstva nek nemški odlok, in ker so nam odpeljali list ter zapečatili novici »Slovenski ptujske okolice« in »Štajerc v Ptuju je začel izhajati«, mislimo, da smo zaplenjeni. Mi še bomo z oblastmi zaradi tega na pristojnih mestih govorili.

Iz ptujske okolice. Človek obrača, a Bog pa obrne! — Ta narodni pregovor se je uresničil našemu kmetijskemu bralnemu društvu v Krčevini pri Ptui. Vse je bilo pripravljeno za Slomšekovo slavnost, katere bi se vršila na binkoštni pondeljek dne 4. junija pri gostilničarju Gregorecu na Grajeni; a na predvečer užge hudobna roka, ki pa še je vedno prikrita, hišo gosp. Gregorca. A Slomšekova slavnost bo se vršila meseca avgusta. Društvena knjižnica se je pomnožila. Zopet so nam bili naklonjeni dobrotniki. Gospod Franc Bratuša, mladenič v Rabelji vasi, daroval je 3 knjige. Gosp. Janez Kolarič, mladenič na Rogosnici je daroval 2 knjigi. Gospa Frančiška Planinšek, posestnica v Ptui, je darovala ljudski knjižnici 11 zvezkov, Zore 5 zvezkov in še raznovrstnih knjig 21. Presrečna hvala gosp. dobrotnikom, posebno blagi gospej Planinškovi za darovane knjige!

Ogenj. Dne 22. junija ob polnoči je nastal v Mihalovcih, fare cirkovske, ogenj ter upepelil poslopja Jerneja Medveda, Ivana Medveda, Ant. Draškoviča, Štefana Turka in Frasa. Goreti je začelo pri Jerneju Medvedu, in je bržčas hudobna roka zanetila ogenj. Poslopja so bila zavarovana. Jernej Medved se je pri ognju ponesrečil in čez eno uro umrl.

Še glasovi o povodnji. Iz Velenja: Dne 26. t. m. vlila se je grozovita ploha čez občino Kozjek, Št. Florijan, Št. Vid, Št. Janž, Skale in Velenje, ktera je povzročila velikansko povodenj. Ti nalivi odnesli so vso rodovitno zemljo iz površja v dolino, sadno in gozdno drevje, tako da je na več krajih pokazalo se samo skalovje. Žage, mlinci, jezovi so vničeni, okrajna cesta, železnična proga na več krajih pretrgana in promet za več tednov vstavljen; občinske ceste z mostovi popolnoma odnešeni, tako da ni možno jih popraviti, da bi bile za rabo. Poljski pridelki popolnoma vničeni in nekterim posestnikom tudi stanovanje odvezto; živina, ktero imajo, se bo morala prodati. Živeža ni, posestva zadolžena, lakota preti, kaj je početi? Ljudstvo tava obupno sem in tja ter prosi milosti. Sila je velikanska — in če ne dojde od nikoder pomoč, bomo morali zadnjikrat zapeti »domovina mili kraj«. — V torek 26. so bile grozne povodnji v Dolu. Iz hribov so pridrli od vseh strani naraščeni potoki, drveč s seboj kamenje, plohe in deske od žag, podirali so jezove, moste in žage ter preplavili travnike in njive. Take povodnji ljudje ne pomnijo. Škode je silno veliko. — Iz Hoč se nam poroča, da so bili ondi 26. junija grozno veliki nalivi. Potok, ki priteče iz Pohorja, Reke in okolice, narastel je trikrat tako silno, da je prestopil svojo strugo, trgal brvi, preplaval vrtove ter uničil skoro vso zelenjad in napolnjeval kleti s svojo kalno vodo. Koliko je na polju škodoval, se bode še-le videlo, kajti krompir, kuruza, rž in drugi pridelki so bili popolnoma pod vodo. Posestniki, ki niso mogli krme pospraviti, iskali so jo daleč od svoje lastnine — toda vso blatno. Gorjanci kakor poljanci so zelo prizadeti. Zadnji jednak naliv je bil pred kacimi 27 leti. Bog pomagaj!

Železnična proga Dravograd-Velenje, ki je bila po povodnji poškodovana, je popravljena in zopet izročena prometu.

Sv. Ana na Krembergu. Zadnji čas smo imeli mnogo dežja, vendar toča nam je prizanesla. Ozimine se lepo kažejo, ječmen je deloma požet. Sadja se precej vidi, češenj obilo. V vinogradih bodemo tudi nekaj pridelali, ako nam bo Bog blagoslovil.

Živinski sejem bo gotovo na Alešovo dne 17. julija pri Sv. Ani v Slovenskih goricah. Lani nam je okrajno glavarstvo v Radgoni delalo neko zgago, ktero smo srečno zmagali in je sedaj zopet vse v lepem redu.

Iz Središča. G. Martin Koje, ces. kr. davčni pristav v Ptuju, se je zaročil z gđ. Tiliko Čulekovo, hčerjo poštarja središkega.

Na mariborskem c. kr. učiteljišču je bila letos po prizadevanju gsp. ravnatelja Schreinerja prvokrat skušnja iz štajarske zgodovine. Javilo se je za skušnjo pet učencev, ki so gladko in točno odgovarjali na vsa vprašanja ter bili tudi vsi obdarovani z darili. Predsednik izpraševalne komisije je bil preč. g. kanonik dr. Pajek.

Kadetna šola v Strasu. Zopetno opozarjamo, da bo drugo leto kadetna šola v Strasu edina, na kateri se bo poučevalo slovenski. Gojencev se sprejme od 30—50. Kdor hoče vstopiti, moral je dovršiti spodnjo gimnazijo ali realko. Natančneje pojasnila radovoljno daje šolsko poveljstvo kadetne šole v Strasu.

Iz Gornje Radgone. V nedeljo dne 8. julija t. l. popoldne ob pol 3. uri bode pri gosp. Osojniku poročal deželni poslanec dr. Rosina o političnem položaju in o deželnem zboru štajarskem. Vabijo se vsi slovenski rodoljubi.

Ogenj. Pretečeni ponedeljek, 2. t. m. pogorel je zjutraj ob 5. uri N. Pečovnik, posestnik na Ragozi, ki si je še le pred štirimi leti postavil svoje poslopje. Nevarnost za sosedo je bila velika, zlasti ker so mariborski ognjegasci kesno prišli, a domači hočki se pa niti prikazali niso. Žalostno, da je toliko brezbriznosti med nekaterimi našimi ognjegasci, kadar se gré bližnjemu pomagati. Upamo, da se v prihodnjic ne zgodi več kaj enakega!

Župan celjski Stieger je dobil na predlog našega štajarskega namestnika Claryja najvišje potrjenje županom celjskim. Jasno je, da Clary spodnještajarskih razmer ne pozna, sicer bi ne mogel predlagati Stiegerja v potrjenje.

Duhovne vaje. V novicijski hiši Jezusove družbe v Št. Andražu v lavantinski dolini na Koroškem bodo letos od 6. avgusta zvečer pa do 10. avgust zjutraj skupne duhovne vaje (eksercicije) za duhovnike. — Od 10. avg. zvečer pa do 14. avg. zjutraj za dijake. Duhovne vaje bodo v nemškem jeziku. — P. n. gg., ki se jih hočejo udeležiti, naj se blagovolijo nekaj dnij prej pri čast. rektoratu novicijske hiše oglasiti.

Sv. Kunigunda na Pohorju. Naša posojilnica dobro napreduje. Planinsko ljudstvo je začelo spoznavati, kako si more pomagati s svojim denarjem ter se rešiti »nemških prijateljev« v bližini, ki se bogaté na njegov račun. — Tukaj se širi brošura »Zgubljeni Bog«, dar ljubljanskih liberalcev. Kadar se gre zoper vero in gospodarsko organizacijo, so liberalci in nemškutarji edini. Kmetje, vrzite knjižico na ogenj, ako jo dobite.

Iz Kostrivnice. Sneg in zima sta precej oškodovala rž. Vendar pa še je precej obrastla ter obeta dobro žetev. Pšenico je obilna pomladanska moča porumenila in tudi rja se je je semtertje lotila; toda kaže se povoljno. Krompir in kuruza sta zaradi mokrotne pomladi zaostala. Sena je veliko; da bi le ugodno vreme pospeševalo spravljanje. Drevje je krasno cvetelo in tudi dovolj nastavilo; vendar viharji so jabolka precej poklatili. Vinograde pa so plazi in nalivi močno poškodovali. Grozdje se je nastavilo povoljno; toda slana je srednje lege občutno poškodovala. Pomrznile so zgodnje trte, posebno belina. V nizkih in visokih